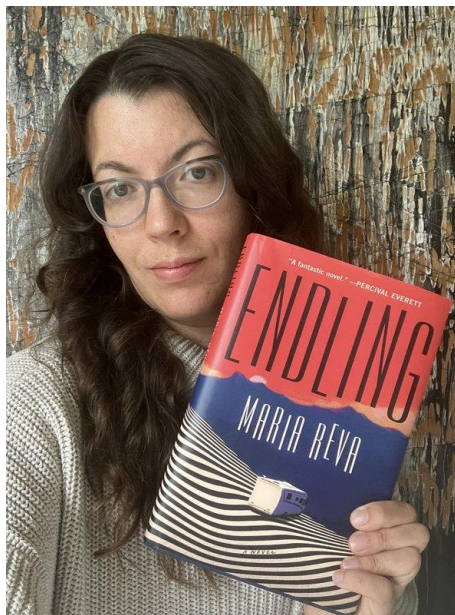

Відокремлений структурний підрозділ «Морський фаховий коледж
Херсонської державної морської академії»
Бібліотека

Експрес-інформація

Букерівська премія – 2025

*Роман канадської письменниці українського походження Марії Реви –
у довгому списку Букерівської премії 2025 року*

Дебютний роман канадської письменниці українського походження, уродженки Херсона Марії Реви «Endling» («Ендлінг») потрапив до лонглісту Букерівської премії 2025 року – однієї з найпрестижніших нагород у світі літератури.

Букерівську премію (The Booker Prize) з 1969 року щорічно вручають у Великій Британії. Спочатку її присуджували авторів, який проживає в одній з країн Великої Британії за роман, написаний англійською. Однак починаючи з 2014 року на неї можуть претендувати твори авторів і з інших країн світу, написані англійською мовою та опубліковані у Британії.

Спочатку журі оголошує довгий список (long list), що включає 20-25 назв, а потім, з довгого списку формується шість учасників короткого списку (short list) премії.

Вперше її вручили у 1969 році – премію тоді отримав Персі Говард Ньюбі за твір «За це доведеться відповісти».

За 40 років Букерівська премія стала провідною в галузі літератури.

Назва роману «Endling» не має українського відповідника і перекладається як «Останній представник виду». Роман починався як гумористична історія про пошук кохання та порятунку равликів, але завершився переказом досвідів життя у війні.

Дія відбувається в Україні 2022 року: спочатку книга розповідає про подорож сучасною Україною трьох жінок та одного равлика, що перебуває під загрозою зникнення. Їхні долі перетинаються у незвичайній подорожі країною на межі війни.. Але раптом ця історія переросла у дещо більше – російське вторгнення повністю змінило оповідь книжки, авторка у своєму художньому письмі змістила акцент і стала говорити про своїх родичів в Україні – тих, хто так само, як і ці равлики, опинилися у небезпеці.

Журі Букерівської премії назвало книгу Марії Реви «незабутній дебютний роман та «дивовижно смішна й зворушлива історія», що досліджує колоніалізм, роль жінок, ідентичність і владу.

Марія Рева народилася в Херсоні, тут вона жила до 7 років. У 1997 році її родина переїхала до Канади.

Востаннє Марія була в Херсоні понад сім років тому. Вона планувала поїхати ще, але спершу почалася пандемія, а згодом було надто небезпечно.

Марія Рева відома як авторка лібрето та текстів для сучасних опер. У 2021 році Рева дебютувала в прозі зі збіркою оповідань «Good Citizens Need Not Fear», у якій осмислює досвід життя в пострадянській Україні.

«Endling» став першим повноформатним романом Марії Реви. Книга отримала схвальні відгуки провідних американських медіа, зокрема за щирість і сміливість художнього експерименту.

Підчас написання цієї книжки, вже під час повномасштабного вторгнення, Марія Рева приїздила в Україну. У березні 2023 року, разом із сестрою вони були у Львові, Києві, Харкові. Це була важка й небезпечна поїздка, але водночас дуже важлива – побачити, як люди, що залишилися в своїх домівках, намагаються жити далі з рішучістю й гідністю.

Журі Букера відзначили «Endling» «за структурно дикий, сміливий текст, який виявився ще й власною реакцією авторки на повномасштабну війну в Україні». Роман отримав схвальні відгуки та був відзначений у довгому списку престижної Букерівської премії.

Із інтерв'ю письменниці: *«Спочатку я писала сатиричний роман, щось у жанрі комедії. Працювала над ним із 2018 року.*

...основою мого роману від початку були романтичні тури й тема збереження рідкісних равликів. Але коли Росія розпочала повномасштабне вторгнення, я покинула роботу над книжкою.

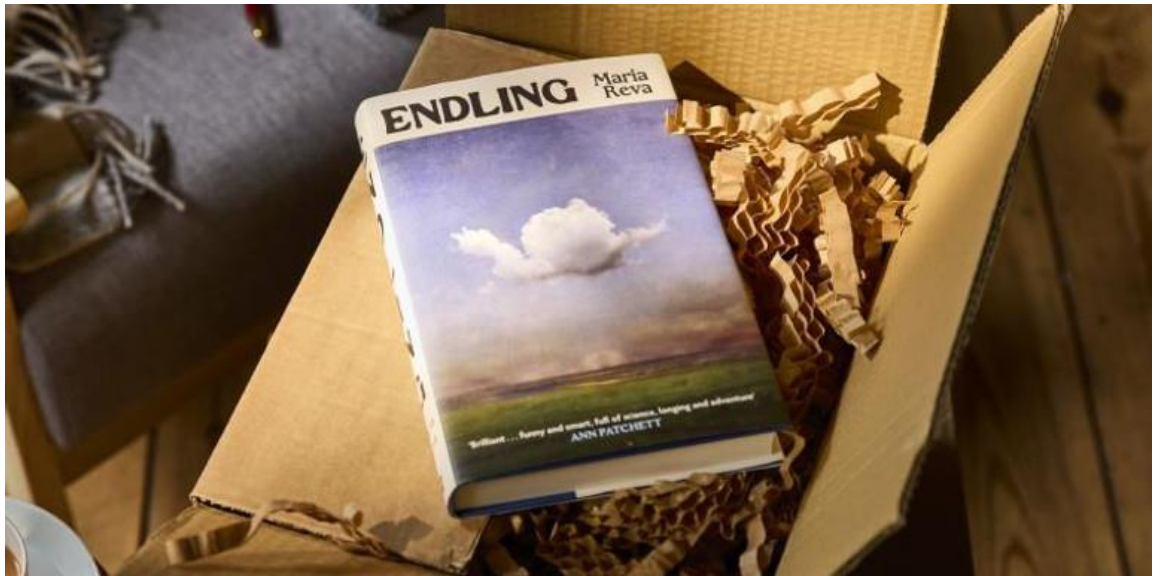
У мене в Україні залишалася сім'я. Вони телефонували й розповідали, що чують вибухи, що мусили тікати зі своїх домівок. Лише дідусь залишився вдома – у Херсоні».

«Я можу сказати, що усвідомила та прийняла його рішення лишитися в Херсоні, адже передусім це його рішення. Це його життя, його будинок. І я розумію ці відчуття, пов'язані з ймовірною втратою особистого простору та повсякдення. Можливо, я боюсь, що, прочитавши цю книжку, він раптом відчує свою провину в тому, що зробив саме такий вибір; або що він побачить наші емоції та переживання, пов'язані з цим; або ж навіть якщо раптом сприйме це як неповагу. Але я дійсно не можу це контролювати».

Критики та й майже всі оглядачі роману наразі зауважили один ефектний прийом, відзначивши його радикальну штучність. Десь на 136 сторінці, акурат посередині твору, авторка раптом закінчує історію на півслові і пише розділ «Подяка», що завершує зазвичай романи, вказує на джерела, описує шрифт книжки. Роман закінчився, все, Справа в тому, що в сюжет входить війна і от так дуже зримо той сюжет ламає.

«Більшість людей за межами України знають про війну з новин, і це більше про статистику: стільки міст, стільки жертв, стільки кілометрів території було захоплено та атаковано. Натомість художня література дає інший досвід: персональний, емоційний. Я вірю в те, що якщо читач прив'язується до персонажа, він проживає катастрофу разом із ним, співпереживає та емпатує.

Я була свідомою, що книжка про равликів навряд чи мала б великий резонанс, але більшою мірою ця книжка про тривалу війну. Це сталося із часом. Тому я цілком свідомо того, що частина уваги до книжки пов'язана саме із цим. Люди хочуть знати більше про війну та Україну – і вони знаходять відповіді у книзі».

З відповіді Марії Реви про емоції, коли вона дізналися, що її перший роман потрапив до лонгліста Букерівської премії : *«Це була складна суміш почуттів. Найбільше – радість, вдячність, відчуття честі. Але водночас – і певний смуток, адже книжка дуже особиста, вона про мою сім'ю, про мого дідуся в Херсоні. Це смуток від того, що раптом щось таке приватне стало публічним у спосіб, якого я зовсім не очікувала.*

Я знаю, що люди виснажені, і я знаю про це від своїх родичів як в Україні, так і поза її межами. Але, попри втому й виснаження, я бачу і я вражена тим, що люди готові слухати й читати про український досвід. Це дуже важливо».

15.12. 2025 р.

Укладач: Ірина МОСЕЙЧЕНКО, бібліотекар

Редагувала: Ганна ПРОКОПЧУК, завідувачка бібліотеки